

МАТЕРІАЛИ
регіонального науково-практичного семінару

АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
У ВОЄННИЙ І ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ
(до 95-річчя заснування Криворізького педагогічного)

27 березня 2025 р.

КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Матеріали регіонального науково-практичного семінару

**АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ У
ВОЄННИЙ І ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ**

(до 95-річчя заснування Криворізького педагогічного)

27 березня 2025 р.

Кривий Ріг

2025

Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою КДПУ
(протокол № 9 від 1.05.2025 р.).

Головний редактор:

Лаврентьєва О. О., доктор педагогічних наук, професор КДПУ.

Редакційна колегія:

Волкова Н. В., доктор педагогічних наук, професор, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;
Гаманюк В. А., доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет; *Мішеніна Т. М.*, доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет; *Іванова В. В.*, кандидат педагогічних наук, доцент, Криворізький державний педагогічний університет; *Макаренко І. Є.*, кандидат педагогічних наук, доцент, Криворізький державний педагогічний університет.

М 34

Матеріали регіонального науково-практичного семінару «Актуальні вектори розвитку освітньої галузі України у воєнний і післявоєнний періоди (до 95-річчя заснування Криворізького педагогічного)» (25 березня 2025 р., м. Кривий Ріг). Кривий Ріг: КДПУ, 2025. 113 с.

У збірнику матеріалів регіонального науково-практичного семінару висвітлюються теоретичні та прикладні аспекти розвитку освітньої галузі України у воєнний і післявоєнний періоди. Розглядаються питання функціонування національної системи освіти у контексті діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір, особливості управління освітнім процесом під час війни, актуальні проблеми розробки та впровадження інноваційних педагогічних технологій у сучасному освітньому просторі, питання професійно-особистісної трансформації освітянина в умовах війни, психосоціальної підтримки в освітній сфері у воєнний та післявоєнний періоди.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

З М І С Т

РОЗДІЛ 1

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВІЙНИ

Горбатюк Р. М., Волкова Н. В.

Українська освіта в умовах війни: трансформація та виживання.....6

Корнієнко С. С.

Використання AR/VR технологій для освітніх цілей у відтворенні історичних подій в умовах війни.....8

Кульбач Л. М.

Становлення громадянських цінностей в історико-культурному розвитку людства.....11

Осташук А. А.

Освіта протягом життя як чинник людського розвитку.....13

Слюсар А. І.

Роль технологій розширеної реальності та штучного інтелекту у розвитку англomовної професійно-комунікативної компетентності фахівців із бізнес-адміністрування.....15

Федорова О. Ф.

Роль онлайн-платформ та цифрових ресурсів у підтримці безперервності освітнього процесу.....17

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ: БЕЗПЕКА, ЯКІСТЬ, ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Крупський О. П., Лаврентьєва О. О.

Цифрова взаємодія і культурна пам'ять у трансформації освітнього простору України.....20

Лисоконь І. О.

Інструменти управління EGS-активністю закладу вищої освіти в умовах війни.....22

Щербина С. М.

Освітні витрати та шляхи їх подолання у ЗВО.....24

Гончарук С. Я.

Освіта під тиском війни: як зберегти якість і подолати прогалини.....26

Малишенко В. С.

Особливості розвитку мисленнєвих та метакогнітивних навичок сучасних школярів як умова забезпечення ефективності процесу подолання освітніх втрат.....28

Могуща В. В., Лакшинська З. В.

Використання ігрових технологій навчання на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.....30

Подольнюк В. В.

Освітні парадигми цифрових та STEM-технологій у воєнний час.....33

Чупилко А. В.

Національно-патріотичне виховання молодших школярів у контексті сучасних викликів.....35

Чіпижна Д. В.

Проблема розвитку процесу навчання в Україні в умовах війни.....37

РОЗДІЛ 1

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВІЙНИ

Горбатюк Р. М.,

д-р пед. наук, професор,

зав. кафедри машинознавства та транспорту,

Тернопільський національний педагогічний університет

ім. В. Гнатюка,

м. Тернопіль

Волкова Н. В.,

д-р пед. наук, доцент,

доцент кафедри технологічної та професійної освіти,

Криворізький державний педагогічний університет,

м. Кривий Ріг

УКРАЇНЬСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ВИЖИВАННЯ

Актуальність даної проблеми полягає в тому, що війна в Україні радикально змінила умови навчального процесу, створивши численні виклики для освітньої системи. Пошкодження інфраструктури, масова евакуація учнів і педагогів, а також необхідність забезпечення безпеки та адаптація до онлайн-навчання висувають перед освітою нові завдання. Водночас, система освіти повинна зберігати якість навчання, підтримувати психологічний стан учнів та забезпечувати їхні потреби в умовах кризових ситуацій.

Світ змінюється із шаленою швидкістю, і часу для адаптації до нових умов стає все менше. В таких обставинах лідирують ті, хто здатен швидко приймати зміни та адаптувати своє мислення. Як виглядатиме наша діяльність в найближчому майбутньому та що потрібно знати, щоб досягти успіху в нових реаліях?

Пандемія COVID-19 стала великим випробуванням для всього світу. Хоча ми ще не змогли повністю відновитися від кризи, нашу країну охопила масштабна війна, яка стала важким ударом для кожного українця. Світ вже не буде таким, як раніше. Ми змушені жити в умовах того, що маємо, і зрозуміти, що нестабільність стала частиною нашої реальності. Не варто чекати на «кращий час», адже він може так і не настати.

Метою дослідження є аналіз впливу воєнного стану на функціонування освітньої системи України, вивчення основних викликів та проблем, з якими зіштовхується освіта в умовах війни, а також розробка рекомендацій щодо адаптації навчального процесу, збереження якості освіти та забезпечення безпеки учнів і педагогів в умовах кризових ситуацій.

Нестабільне та турбулентне середовище вимагає постійної готовності до змін. Як це вплине на майбутнє професійної діяльності? Бізнеси повинні стати більш гнучкими та здатними до швидкої адаптації, а працівників варто вже зараз готувати до освоєння необхідних soft skills.

Для досягнення успіху в умовах нестабільності необхідно оперативно реагувати на зміни середовища. Один із важливих аспектів цієї адаптації – це безперервне навчання, оскільки змінювані умови потребують нових знань і вмінь.

Раніше було традиційно завершити університетську освіту, влаштуватися на роботу і не повертатися до навчання, проте сьогодні освіта протягом усього життя стає звичайною практикою. Очікується, що цей тренд набуде ще більшого поширення, і постійне навчання стане стандартом, оскільки людям знадобляться глибокі знання для можливості змінювати професію в разі потреби.

Протягом життя ми, ймовірно, змінюватимемо свою кар'єру 2-3 рази, за прогнозами багатьох експертів. Це зумовлено як нестабільними умовами, що стають новою нормою, так і постійним виникненням нових спеціальностей.

Якщо подивитися на 10 років назад, мало хто міг би уявити, що професія подкастера (створення та поширення аудіо- та відеофайлів) або оператора дрону стане популярною. У таких умовах фахівцям необхідно бути готовими до значних змін у своїй професійній діяльності. Традиційне уявлення про кар'єру, яке ми отримали у спадок від 20 століття, передбачало довгу роботу в одній компанії – по 30, 40, а іноді й 50 років. Наразі ж спеціалісти набагато частіше змінюють робочі місця.

Згідно з дослідженнями, 37 % українців змінюють роботу кожні 2-4 роки, а 17 % – щорічно. Це вказує на необхідність роботодавцям більше уваги приділяти питанням утримання своїх співробітників. Що стосується віддаленої роботи, то після двох років пандемії стало зрозуміло, що традиційна форма роботи вже відійшла в минуле. Тепер робота не прив'язана до конкретного місця, яке ми відвідуємо, а до того, чим ми займаємось. Місце виконання завдань вже не має такої значущості.

Деякі компанії повністю перейшли на віддалену роботу, в той час як інші випробовують гібридну модель, де працівники частково працюють в офісі, а частково – дистанційно. Однак в Україні ситуація змінилася через повномасштабну війну, яка внесла корективи в плани щодо гібридної роботи.

Основна концепція цього тренду полягає в тому, що віддалена робота стане посправжньому глобальною. Це стає можливим завдяки покращеному доступу до інтернету. Вже в найближчому майбутньому може бути важче знайти місце на планеті без інтернет-зв'язку, ніж з ним.

Отже, з'явиться можливість стабільно працювати навіть з найвіддаленішого села України чи з вершини Альп. Робоче місце можна буде організувати в будь-якому куточку світу, що відкриває нові горизонти

для подорожей і робить повсякденне життя більш різноманітним.

Різнороманітність та інклюзивність. Світ стає все складнішим, а наше суспільство дедалі більше розділяється на різні групи. У новому колективі, ймовірно, ви будете мати справу з людьми, які мають різні погляди на численні аспекти життя.

Проте саме ця риса відкриває величезні можливості для розвитку будь-якої організації. Чим більша різноманітність людей і поглядів у компанії, тим більше шансів на створення нових та оригінальних ідей, що дає значні конкурентні переваги на ринку.

Завдання роботодавця полягає в створенні такого середовища, де всі ці різні люди, незважаючи на віросповідання, вік, колір шкіри, сексуальну орієнтацію та інші характеристики, відчували б себе частиною однієї спільноти. Це ж стосується й інклюзивності – усі працівники, незалежно від своїх особливостей, повинні мати рівні умови в колективі та в процесі роботи.

Технології на кожному кроці. Можливо, вам здається, що технологій, які супроводжують нашу щоденну роботу, вже занадто багато, але в наступні роки їх кількість значно збільшиться. Також розширяться можливості інтеграції цих технологій у наше повсякденне життя. Зокрема, штучний інтелект (ШІ) матиме важливу роль у професійній діяльності.

Оскільки більшість працівників виконуватимуть свою роботу переважно дистанційно, ми активно використовуватимемо ШІ для оптимізації цього процесу. Наприклад, штучний інтелект може контролювати загальне навантаження та самопочуття працівників, щоб уникнути вигорання, або ж персональний ШІ-асистент може покращити ефективність через оптимізацію комунікації з колегами чи підбір тренінгів для розвитку професійних навичок. Таким чином, ШІ має потенціал суттєво змінити саму природу нашої роботи.

Гнучкість стала основним пріоритетом. Тепер вимога наявності гнучкого графіка у вакансії вже не є чимось незвичним – це стало стандартною умовою, а не додатковим бонусом. Часи, коли працівників можна було

примусити працювати з 9 до 18, з понеділка по п'ятницю, відходять у минуле. Це, звісно, зумовлено зростанням популярності віддаленої роботи. Якщо людина може ефективно виконувати завдання о 6 ранку чи о 12 ночі, вона буде очікувати такої можливості.

Більше того, люди настільки звикатимуть до гнучкості, що будуть готові відмовлятися від підвищень та більших заробітків в обмін на неї. Пріоритети працівників змінюються, і роботодавці повинні враховувати ці зміни [1].

Щодо висновків та перспектив подальших досліджень у цьому напрямі, майбутнє належить транскордонним платежам. Раніше, коли більшість людей працювала в межах однієї країни, потреба в отриманні оплати з-за кордону була майже відсутня.

Сьогодні, коли є можливість працювати, наприклад, для компанії з США, проживаючи в Україні, або співпрацювати з клієнтами з різних країн, питання міжнародних платежів стає більш актуальним, ніж будь-коли.

Оскільки банки зазвичай орієнтовані на обробку платежів лише в межах однієї країни, виникла потреба в міжнародних системах, які забезпечували б швидке та зручне здійснення трансакцій між різними державами. Саме через це були створені платформи, що дозволяють без перешкод отримувати оплату за працю, незалежно від того, де ви чи ваш роботодавець знаходяться. Таким чином, майбутнє професійної діяльності буде тісно пов'язане з удосконаленням міжнародних платіжних систем, і можна передбачити, що попит на зручні та доступні фінансові перекази тільки зростатиме.

Література

1. Волкова Н., Горбатюк Р., Кабак В. Формування здатності до особистісно-професійного саморозвитку в майбутніх здобувачів освіти. *Освітологічний дискурс*. 2023. № 3(42). С. 39–53.

Корнієнко С. С.,

здобувач ступеня доктора філософії,

Криворізький державний педагогічний університет,

м. Кривий Ріг

ВИКОРИСТАННЯ AR/VR ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОСВІТНІХ ЦІЛЕЙ У ВІДТВОРЕННІ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах повномасштабної війни в Україні національна система освіти зіткнулася з безпрецедентними викликами, які змушують переосмислити традиційні підходи до викладання та вивчення історії. Руйнування історичних пам'яток, музеїв, архівів, переміщення мільйонів громадян та обмеження доступу до окупованих територій створили критичну потребу в інноваційних методах збереження, документування та передачі історичного знання. На цьому тлі технології доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR) перетворюються з перспективних освітніх інструментів на життєво необхідні засоби захисту національної пам'яті та ідентичності.

Досвід «занурення» і підвищення залученості – AR/VR технології дозволяють учням безпосередньо «потрапити» у

відтворені історичні події, що значно підвищує емоційну залученість, мотивацію до навчання та глибину розуміння історичних процесів, особливо серед молоді, яка звикла до цифрового споживання інформації.

Доступність історичної спадщини в умовах війни – VR-реконструкції та AR-додатки забезпечують доступ до зруйнованих чи недоступних через бойові дії історичних пам'яток, музеїв та локацій, дозволяючи продовжувати освітній процес та зберігати культурну спадщину у цифровому форматі.

Документування та переосмислення сучасної історії – AR/VR технології надають можливість не лише відтворювати давні історичні події, але й документувати та візуалізувати поточні події війни, створюючи потужний інструмент для формування